

Studieresa om Ekologisk svinproduktion Danmark den 24-26 oktober

En kort reseberättelse från en studieresa om ekologisk svinproduktion Danmark. Syftet med resan var att få med sig ny kunskap och erfarenheter från grannlandet. Detta för att kunna utveckla svensk produktion och förbättra både produktionsresultat och ekonomi.

Studiebesök hos Hans-Erik Risbjerg, Hårby Fyn. www.risbjerg.nu

Första besöket var på Fyn hos Risbjerg Lantbruk. Hans-Erik och Kirsten Risbjerg startade 1993 med några frilandssuggor och gick över till ekologiskt 2007. Idag har de ca 300 suggor samt Highland Cattle och får. De brukar ca 335 ha, har övervägande lätt sandjord, och odlar spannmål, trindsäd, vall och vallfrö till avsalu. De gör eget foder till grisarna, inklusive smågrisfoder. Gården drivs av familjen Risbjerg med hjälp av fyra anställda.

Suggorna går ute året runt, vilket de ekologiska frilandssuggorna gör i Danmark. Suggorna måste ha nosring i Danmark, för att de inte ska böka upp marken och öka utlakning av näringsämnen. Detta skiljer sig helt mot svenska förhållande där nosring är förbjudet.

Suggorna är inne endast under seminering under 1 veckas tid. De har 50 suggor per grupp med grisning var 4 vecka. Suggan grisar i en hydda med en egen hage som är 400 m². Hagarna används under ett år sedan flyttar man till ett nytt skifte. Återkommer vartannat år.

Risbjerg har testat med olika raser för att få mer robusta suggor som ger lägre dödlighet. Saddleback fungerade bra, men tyvärr blev det för feta slaktgrisar som var svårsålda. De jobbar mycket med kullutjämning och väljer helst förstagrisare som amsuggor. Antal levande födda var ca 13,5-14 medan avvanda var 11,5 smågrisar per kull. Hans-Erik berättar att de testat många olika sorters hyddor för att se vilka som fungerar bäst och att de köper gärna begagnade om det finns, för att hålla nere kostnaderna. Suggorna utfodras en gång om dagen med torrfoder i enkla baljor, men de skulle vilja ha automater med vatten för att minska foderspillet. Ett stort problem vid grisning var korpar. Korparna tar smågrisarna under de första veckorna. Hans-Erik hade fått dispens att skjuta korp, men normalt är de fridlysta och får inte dödas.

Efter 7 veckor avväns smågrisarna och flyttas in i ett tillväxtstall där de stannar tills 35 kg vikt. I stallet finns en halmad yta samt tillgång till hårdgjord uteyta. Tillväxtgrisarna får både torrfoder och grovfoder inne.

Därefter kommer grisarna till ett slaktsvinsstall, antingen "Nyborg Huse" med ca 25 svin per box eller i vågstallarna Pig-Sort från Domino med 400 grisar per box. Domino har sålt fyra vågsystem till gården och Hans-Erik säger att man är mycket nöjda med stallarna. Vågsystemet gör det lätt att sortera grisarna i olika viktsgrupper och här delas grisarna i två grupper med olika foder. Grisfoder görs på gården med både egna och inköpta råvaror och foderblandningarna innehåller korn, råg, vete, havre, åkerböna, ärtor, lupin och soja.

6000 frilandsgrisar produceras på gården och levereras till Danish Crown. Grisarna slaktas vid 110 kg vikt och har i snitt 1-2 % lägre köttprocent än genomsnittet i Danmark

Hans –Erik jobbar även åt "Udviklingscenter for Husdyr", vilket är ett samarbete mellan Frilands A/S och Dyrenes Beskyttelse. Deras mål är att förbättra produktionen på friland och att fler djur produceras ute. De driver olika projekt och har bland annat tittat på "Robusta raser till frilandsproduktion", Förteckning över olika hyddor mm. Se <http://udviklingscenter.com/images/stories/filer/projekter>

Hestbjerg Ökologi www.hestbjerg.dk

På tisdagen var vi på studiebesök på en av gårdarna som tillhör Hestbjerg Ökologi, Danmark störste ekologiska slaktsvinsproducent.

Hestbjerg Ökologi har 6 egendomar med grisar, tre med endast slaktsvin. Totalt finns det ca 1960 suggor i företaget. Grisarna marknadsförs under namnet "Poppelgrise fra Hestbjerg" och en stor satsning görs nu med att lansera "Poppelgrisen" i ett hundratal COOP-butiker. Hans koncept bygger på en extra hög djurvälstånd samt hög spårbarhet.

Vi besökte gården i Tim med ca 350 suggor. Här satsar man på ett Öko-plus koncept, med extra åtgärder för att ytterligare förbättra välfärden för grisen. Suggorna grisar även här ute i fält med en fålla per sugga. Totalt används det ca 140–160 ha per år till de digivande. På gården har man testat att avvänja suggorna vid 10 veckor i stället för 7 veckors ålder. Detta för att minska problem med hälsostörningar och få en större och mindre känslig gris vid avvänjningen. Bertel på Hestbjerg var nöjd med resultatet. Han sa att suggorna ofta var bättre i hull 10 v efter grisning jämfört med 7

veckor. Anledningen till detta kan vara att smågrisarna har börjat äta så mycket eget smågrisdoder att "naturlig" avvänjning har börjat. Suggorna har då med god tillgång på foder möjlighet att börja lägga på hullet även innan smågrisarna är borta. På Hestbjerg har man även ett noggrant vaccinationsprogram för både suggor och smågrisar för att förebygga och undvika hälsoproblem.

Suggorna semineras inne och flyttas därefter ut i fält men med tillgång till trädplantering med skugga. På ca 30% av arealen fanns det planterat poppel eller olika sorters fruktträd. De hade även testat att dräktiga suggor själva sökte en del av födan genom att böka upp jordärtskockor på hösten.

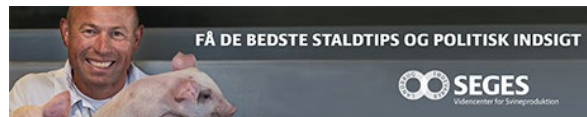
Smågrisarna flyttas in i slaktsvinstallarna cirka 3 v efter avvänjning. De kommer in i stora luftiga vågstallar med halvbäddar. Det är stora grupper med ca 300 grisar per box, så mycket tid läggs ner för att kontrollera att alla grisar mår bra i gruppen. Grisarna har tillgång till stora ytor ute då delvis under tak, bland annat en STOR böklåda med grenar, torv och annat organiskt material. Bökytan är mycket uppskattad av grisarna och det var verkligen full aktivitet där under vårt besök.

Slaktsvinen får torrfoder samt en grönsaksmix i större tråg två gånger per dag. Grönsaksmixen kunde innehålla morötter, rödbetor, palsternackor, potatis eller andra tillgängliga grönsaker för säsongen. Största delen av råvaror till torrfodret köps in till gården, både från Danmark och från de baltiska staterna. Här på gården samarbetar man med en kogård för att få en bättre markanvändning, vilket har fungerat bra.

Det produceras ca 7000 slaktsvin per år, vilka säljs under gårdens eget varumärke "Poppelgrisen" till affärskedjorna. Det egna varumärket ger en merbetalning på ca 2 DKr per kilo kött.

Svinekongres 2016

Efter besöket kunde deltagarna välja att åka till Svinekongres 2016 i Herning eller till en maskinfirma. Svinekongres är en konferens som erbjuder olika aktuella föredrag under parallella seminarier och som anordnas årligen. Det brukar vara ett par tusen besökare, och detta år var det över 2000 deltagare!

<http://vsp.lf.dk/Aktuelt/Kongres/Program%20og%20tilmelding.aspx>

Besök PC Maskiner <http://pcmaskiner.dk/>

De flesta deltagarna följde med på besök hos PC maskin i Skive. Här tillverkas både maskiner, stallinredning samt hyddor till både nöt och svin. Det fanns ett stort utbud av olika detaljer till både grisar inne och ute som inte finns att finna i Sverige, vilket uppskattades av producenterna. Vi besökte även en ekologisk slaktsvinsproducent som testade att ha slaktsvinen ute på bete, vilket är mycket ovanligt i Danmark. Här fanns både hyddor och automater från PC maskiner som provades ute i fält. Han tyckte det fungerade bra att ha slaktgrisarna på en klöver/gräsvall. Grisarna var aktiva, både betade och bökade, och mådde bra. Det enda nackdelen var det krävdes mark och det tog mer TID!

På onsdagen kunde producenterna välja Svinekongres eller ett studiebesök i Ikast.

Gert Ladugård Jensen, Ikast.

Gert har arrenderat ut marken till tidigare anställda, som driver vidare smågrisproduktionen. De har 400 suggor på 110 ha (per år). De tidigare anställda säljer alla grisar direkt efter avvänjning till Gert, som föder upp dem fram till slakt.

Smågrisproduktionen sker under liknande förhållande som hos de andra besöken, men med större manuell insats. Här kördes det ut vatten med traktor och tank, vilket blev ett tungt arbete speciellt under de varma sommarmånaderna. Även foder fördelades manuellt till suggorna i enkla tråg i de enskilda fällorna.

Gert sätter in smågrisarna på stall och flyttar dem efter hand till andra stallar när grisarna växer. En del av stallarna är äldre byggnation som hade anpassats till ekologisk genom kompletterande uteytor.

Ett nytt stort, högt slaktvinstall har byggts där strömaskin har installerats. Strömaskinen körs ut flera gånger per dag med halm. Strömaskinen används även till att sprida ensilage, som sprids ut på halmen nära uteytan. Ensilage körs ut varannan dag. Utmaningen är att det är tillräckligt rent och väl halmat i boxen så att grisarna får rent och inte förorenat ensilage att äta. Det är ca 50 grisar per box.

Grisarna har fri tilldelning på foder. Fodret tillverkas på gården och huvuddelen av egen producerad spannmål och trindsäd, men sojakaka, rapskaka samt potatisprotein köptes in. Foderblandningen till slaktgrisarna varierade men bygger på råg (upptill 20 %), korn, vete, ärtor och lupin (10%) samt inköpt proteinfoder.

Grisarna vägs varannan vecka och skickas till slakt vid 110 kg levande vikt. Ca 8000 slaktsvin per år produceras på gården.

Efter detta besök var det buss hem till Sverige. En buss med nöjda, mätta och trötta deltagare.

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden